National e-Conference

On

"The Impact of Digitization on Education and Educational Policies, Social Media, Human Behavior and Social Interaction during COVID-19"

On

14 – 15 July, 2020

Organized by

Dr. L. D. Balkhande College of Arts and Commerce
Pauni, Dist. Bhandara

Editor

Dr. Anil Kosamkar
Organizing Secretary

Scanned with OKEN Scanner

Sr.No.	Name of the paper	Author	Page No.
27	Effect of COVID-19 on the Indian Economy and Supply Chain	Dr. Sudhir Godghate	134
28	Impact of COVID – 19 On Unemployment and Digital Era: A Study	Prof. Santosh Sahu	143
29	Impact of COVID-19 On Banking sector and Digital Era: A study	Dr. Gajanan Babde	151
30	Impact of COVID-19 on Economical Perspective in Digital Era: A study	Dr. Vijay R. Bagde	160
31	Psychological problems in Digital era	Pruthviraj D. Khobragade	166
32	आधुनिक विश्व में मानसिक स्वास्थ्य समस्या, चुनौतियाँ और समाधान	डॉ. दीपा बलखंडे	172
33	बेरोजगार और प्रवासी समस्या	श्रीमती अंजु ए. शरण	180
34	वैश्विकीकरण में संगीत शिक्षा की नयी टेक्नोलॉजी	प्रा. डॉ. अस्मिता नानोटी	185
35	कोरोना काल में हिन्दी साहित्य पर प्रभाव	डॉ. स्वर्नलता वागडे	190
36	ग्रामीण महिला एवं मिडिया	डॉ. विजय शंकरराव दिघोरे	195
37	कोविड–१९ और बेरोजगारी	डॉ. प्रदीप एच. गजभियें	200
38	कोविड १९ के परिणामस्वरूप भारतीय शास्त्रीय संगीत के सांगीतिक पक्षों में पड़ रहे प्रभाव	प्रा. डॉ. श्वेता दीपक वेगड	203
39	भारतीय अर्थव्यवस्था : रोजगार आणि स्थलांतर	डॉ. वासंती निचकवडे	207
40	कोविद १९ मध्ये कौटुंबिक हिंसाचाराशी असलेला मानसशास्त्रीयसंबंध	डॉ. अल्का संजय कोल्हे	212
41	कोरोना कालांतर्गत संगीत शिक्षण प्रणाली आणि सादरीकरणामध्ये तंत्रज्ञानाचे योगदान	वैखरी वझलवार	218
42	भारतापुढील बेराजगारीची आव्हाने	प्रा.नंदकिशोर प्रेमचंद सिंगाड	222
43	भारतातील युवा बेरोजगारी आणि कोविड–१९	प्रा. मिथुन गं. देशपांडे	227
44	'कौटूंबिक कलह किंवा हिंसाचार'	डॉ. अरूणा एस. थुल (देवगडे)	230
45	Covid – 19 : Impact of Health and Yoga	Dr. Sanghamitra Chauhan	236
46	कोव्हीड–१९ कोरोना लॉकडाऊन दरम्यानचा स्थलांतरितांचा प्रवास – एक अध्ययन	प्रा. डॉ. नंदा पांगुळ	241
47	बालक – महिला सक्षमीकरण आणि शिक्षण	डॉ. रेखा वडिखाये	248
48	महिला व बाल सक्षमीकरण	प्रा.विलास मेश्राम	254
49	स्थलांतर आणि बेरोजगारी	डॉ. निशा अशोक कळंबे	260
50	राष्ट्र विकासात शिक्षकांची भूमिका	प्रा.उज्वला स. नवले	266
51	कोविड १९ व मानसिक आरोग्य	प्रा. किरण चिकाटे	273
52	कोविड.१९ व शिक्षणात होणारे बदल	डॉ. जे. एस. हटवार	279
53	महिला सक्षमीकरण : एक आढावा (महाराष्ट्र शासनाच्या विविध योजना)	प्रा. अरुण आलेवार	285
54	कोविड १९ चा सामाजिक व अर्थिक जीवनावर झालेला परिणाम	डॉ. लालचंद किसन रामटेके	292

Scanned with OKEN Scanner

'महिला व बाल सक्षमीकरण'

प्रा.विलास मेश्राम
सहाय्यक प्राध्यापक
डॉ. एल.डी.बलखंडे कॉलेज ऑफ आर्टस्,
ॲन्ड कॉमर्स, पवनी, ता.पवनी,जि.भंडारा

प्रस्तावना :

दैनंदिन जीवनात अगदी सहजतेने विविध भूमिका पार पाडत महिला समाजाच्या आधारस्तंभ बनल्या आहेत. कधी प्रेमळ कन्या तर कधी वात्सल्यपूर्ण माता, तर कधी सक्षम सहचारिणी अशी विविध नाती अत्यंत कुशलतेने आणि कोमलतेने त्या निभावत आहेत. प्राचीन काळाचा विचार केला तर असे दिसून येते की, पुरानामध्येही स्त्री शक्तीला वंदन केले आहे. स्त्री ही अनादी काळापासून शक्ती स्वरुपात आहे. बदलत्या परिस्थितीत त्याची परिभाषा जरूर बदलली आहे. राक्षसांचा संहार असो वा आणखी कोणतेही कठीण काम असो स्त्री अग्रणीय आहे. असे असले तरी जगाच्या पाठीवर बऱ्याच ठिकाणी समाजाकडून त्यांच्याकडे दुर्लक्ष होताना दिसत आहे. तसेच महिला मोठया प्रमाणात सामाजिक असमानता व अत्याचार, आर्थिक परावलंबित आणि अन्य सामाजिक अत्याचारांना बळी पडतात. अनादी काळापासून महिलावरील ही बंधने त्यांच्या वैयक्तिक आणि व्यवसायिक विकासाच्या आड येत आहेत. म्हणूनच महिला व बाल सक्षमीकरणाची भारतासारख्या देशाला गरज आहे.

आज अनेक महिला डॉक्टर, इंजिनियर, नेता, अभिनेत्री, मंत्री, देशाच्या सर्वोच्च पदावर देखील आहेत. त्याचवेळी दूसरीकडे गावात अनेक स्त्रिया मुलांना जन्म देताना मरतात. हुडयांच्या अभावी जळतात, पण त्यांना न्याय मिळत नाही. त्यांची बातमी ही वर्तमानपत्रात झळकत नाही. त्यांच्या अधिकारासाठी आंदोलन होत नाही? असे का? जर आपण सर्वांगीण विकासाच्या गोष्टी करतो, तर हया स्त्रियांचा विकास करणे ही आपली जवाबदारी नाही का? आत्मविश्लेशन केल्यास ही जवाबदारी आपली आहे, यांची जाणीव ही आपल्याला होईल. त्यांचा मागासण्याचं कारण आम्ही काही अंशी आहोतच. हया प्रश्नांना सोडविण्यासाठी आंदोलनचं रुप दयावच लागेल. आपल्या जीवनक्रमात एक दिवस तरी समजासाठी द्या. जर हे प्रश्न आज सोडवू शकलो नाही तर हे असेच कायम राहतील. म्हणून या स्त्रियांचे अश्रु कायमचे बंद करायचे असतील तर त्यासाठी गरज आहे महिला सक्षमीकरणाची.

सक्षमीकरण म्हणजे काय :

मानवसमूहात स्त्रिजातीचा जवळपास निम्मा हिस्सा आहे. स्त्रियांसी हतोत्साहित करणारे वर्तन त्यांचा जीवनस्तर उंचावण्याकडे दुर्लक्ष करण्यापासून ते त्यांच्या छळ आणि अत्याचार करण्यापर्यंत अनेक प्रकारे हिनत्वाची वागणूक स्त्री जातीला मिळत राहिली आहे. हा भेदभाव दूर करुन स्त्रियांचा प्रगतीस पोषक वातावरणाची निर्मिती आणि त्याचे सुचालन करणे आणि लैगिंक समतेद्वारे समाजाचे संतुलन साधणे यासाठी पुरोगामी आणि विवेकी समाजाने बाळगलेला दृष्टीकोण, केलेली कृती यांचा समुच्चय म्हणजे स्त्री समक्षीकरण असे म्हणता येईल.

बदलत्या परिस्थितीत मात्र स्त्रिची भूमिका बदलली आहे. ती मुलगी, सून, पत्नी, माता हया भूमिका व्यतिरिक्त अधिकारी, वैज्ञानिक, शिक्षक, कर्मचारी, मालक अशा अनेक रुपांनी आहे. तिच्या जीवनाला अनेक पैलू लाभले आहेत. आणि त्यांना अधिक चमक तिने आपल्या कर्तृत्वाने दिली आहे. आपल्या बुध्दीला आत्मसन्मानाला तिने नवीन दिशा दिली आहे.

Scanned with OKEN Scanner